# GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România și străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ L.

SĔ PRENUMERĂ:
la poște, la librării și pe la dd. corespondențĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisori nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

**Nr. 7.** *Duminecă, 11 (23) Ianuariu.* **1887.**

## NOU ABONAMENTŬ
la
## „GAZETA TRANSILVANIEI.“

**Cu 1 Ianuariu 1887 st. v., s'au începutŭ unŭ nou abonamentŭ, la care învitămŭ pe toțĭ onorații amicĭ și sprijinitorĭ ai fóiei nóstre.**

### Prețulŭ abonamentului:

| Pentru Austro-Ungaria: | | Pentru România și străinătate: | |
|---|---|---|---|
| pe trei lunĭ | 3 fl. | pe trei lunĭ | 10 francĭ |
| „ șése „ | 6 „ | „ șése „ | 20 „ |
| „ unŭ anŭ | 12 „ | „ unŭ anŭ | 40 „ |

Abonarea se póte face mai ușorŭ și mai repede prin **mandate postale.**

Abonațilorŭ de pân'acum li-se recomandă a însemna pe cuponŭ numĕrulŭ fâșiei sub care au primitŭ ḍiarulŭ.

*Domnii carĭ se vorŭ aboná din nou sĕ binevoéscă a scrie adresa lămurită și a arĕta și posta ultimă.*

**Administrațiunea.**

## Brașovŭ, 10 Ianuariu 1887.

Puține se audŭ din partea de dincolo a monarchiei. Eșirea deputațilorŭ germanĭ din dieta boemă a făcutŭ mare sensațiă la începutŭ, curĕndŭ însĕ s'a liniștitŭ opiniunea publică. Atmosfera politicei esterióre apasă greu și asupra spiritelorŭ în Cislaitania, așa că luptele dintre naționalitățĭ disparŭ mai multŭ séu mai puținŭ dinaintea marilorŭ cestiunĭ ale ḍilei.

Observatorulŭ atentŭ va sci distinge însĕ între aparință și realitate și va găsi, că luptele naționale din monarchia habsburgică stau în legătură, deși nu directă, cu cele ce sĕ petrecŭ în lume și că tocmai în vederea marilorŭ pericule, ce amenință din afară, luptele interne dintre naționalitățĭ câștigă o însemnătate vitală pentru acéstă împĕrăţiă.

Precum amŭ prevĕḍutŭ, cabinetulŭ Taaffe nu a lăsatŭ sĕ fiă niciĭdecum conturbatŭ de cele ce se petrecŭ în Boemia, ci merge înainte pe cărarea pe care a pornitŭ încă acum nouĕ anĭ. In nicĭ unŭ casŭ nu se póte esplica ca descurageare, décă acum ministeriulŭ Taaffe caută sĕ se întăréscă din nou îmulțindŭ numĕrulŭ partisanilorŭ sĕi prin numirea a vr'o 15 membri în camera seniorilorŭ din Viena (Herrenhaus), mai toțĭ federaliștĭ.

Curentulŭ ce domnesce aḍĭ între Germanĭ póte fi temutŭ, dér nu este niciĭdecum agreatŭ în cercurile decisive din Viena. Causele suntŭ ușorŭ de înțelesŭ, mai alesŭ acum când s'a datŭ pe față, că alianța dintre Germania și monarchia nóstră nu este decâtŭ o clădire pe nisipŭ. Astăḍĭ nicĭ chiar Germanii din imperiulŭ celŭ mare nu mai négă, că în Austria se tractéză despre lupta dintre slavismŭ și germanismŭ, și că acéstă luptă stă în legătură cu marea desvoltare națională din Germania.

Cu multă sinceritate, din punctŭ de vedere germanŭ, tractéză cestiunea naționalitățilorŭ din Austria ḍiarulŭ berlinesŭ „National-Zeitung“ dela 11 Ianuariu curentŭ. Pactulŭ austro-ungarŭ dela 1867, ḍice fóia berlinesă, presupune că, precum în Ungaria Maghiarii, așa în Austria Germanii sĕ predomine. Dela 1879 Austro-Ungaria stă în legătură de alianță cu imperiulŭ germanŭ. Cu tóte acestea vedemŭ pe Germanĭ respinșĭ și asupriţĭ nu numai în Ungaria, ci și guvernulŭ cislaithanŭ se străduesce de nouĕ anĭ încóce de a face sĕ înainteze slavismulŭ pe contulŭ germanismului. „Național-Zeitung“ găsesce că politica Ungurilorŭ deși nu se póte scusa, dér este de înțelesŭ, pentru că ei vorŭ sĕ creeze unŭ statŭ unitarŭ. Nu le póte ierta însĕ niciĭdecum celorŭ din Cislaithania, că vorŭ sĕ 'mbucătățéscă statulŭ unitarŭ printr'o politică federalistă. Purtătorii politicei federaliste suntŭ Slavii și în fruntea acestora se află Cehii carĭ, pelângă tóte celelalte, arată o înclinare hotărîtă spre Rusia.

Politica lui Taaffe și-o esplică ḍiarulŭ berlinesŭ din nĕsuința de a pune în fața puterii de atracțiune a Nemțilorŭ din Germania massa Slavilorŭ din Austria, așadéră din imboldu ŭ, bine séu rĕu înțelesŭ, alŭ propriei conservărĭ; la acestea se mai adauge și motivulŭ, pe care se baséză viitorulŭ Austro-Ungariei și facultatea ei de a deveni conducĕtórea Slavilorŭ din părțile ostice.

Simpatisarea cu Slavii dinăuntru, precum și direcțiunea ce a luat'o politica monarhiei față cu Slavii din Orientŭ se'nțelege că nu este bine vĕḍută de cei din Berlinŭ, nu atâtŭ de témă că monarhia aruncându-se în brațele slavismului, Germanii din Austria vorŭ fi slavisațĭ, câtŭ mai multŭ de frică, că o Austriă slavă va deveni periculósă Germaniei.

Are dreptate dér „National-Zeitung“ când ḍice că, cu voiă orĭ făr' de voiă, politica austriacă slavo-filă va contribui numai a mărĭ puterea de atracțiune a imperiului germanŭ asupra Germanilorŭ austriacĭ. Nu scimŭ însĕ décă sperantele sale în neînțelegerea ce domnesce între popórele slave din Austria și din peninsula balcanică, precum și speranțele ce le întemeiază pe interesele politicei maghiare, dela care așteptă în viitorŭ o mai mare resistență în contra sistemului Taaffe, se vorŭ puté realisa.

A susține că, deórece are de a lupta cu multe neajunsurĭ, politica contelui Taaffe ar fi greșită și stricăciósă, după noi este o absurditate, pentru că chiămarea unui guvernŭ înțeleptŭ în acéstă monarhiă trebue sĕ fiă nu de a ignora factorii din care se compune statulŭ, ci de a căuta sĕ-i împreune într'o puternică organisațiune ținêndŭ deopotrivă sémă de interesele tuturorŭ popórĕlorŭ, dela carĭ atêrnă chiar esistența monarchiei.

## Continuarea negociărilorŭ pentru convenția.

„Neue freie Presse“ publică următórele în numĕrulŭ sĕu dela 16 Ianuarie:

Delegații guvernului românŭ se vorŭ reîntórce la 22 Ianuarie la Viena spre a reîncepe negociările pentru încheierea convențiunei comerciale. Din acestŭ faptŭ se póte deduce, că nu póte negreșitŭ sĕ fiă vorba despre o ruptóre a negociărilorŭ, deși, fără îndoială, suntŭ marĭ greutățĭ de învinsŭ spre a se ajunge la încheierea unei nouĕ convențiunĭ comerciale. Cea mai mare dificultate se află în cestiunea clausei națiunei celei mai favorisate. Amŭ constatatŭ cu o altă ocasiune că România, în recenta convențiune ce a încheiatŭ cu Englitera la 14 Noemvrie 1886, a acordatŭ acestei națiunĭ clausa nelimitată a națiunei celei mai favorisate. România afirmă acum că acéstă convențiune nu este decâtŭ o prelungire a celei d'ântêiu și că clausa națiunei celei mai favorisate nu este prevĕḍută expresamente, și a fostŭ acordată într'unŭ chipŭ implicitŭ prin mânținerea convențiunei de mai nainte. Totușĭ reîntórcerea delegațilorŭ românĭ trebue însĕ privită ca o dovadă despre aceea, că România este dispusă a face concesiunĭ în cestiunea clausei națiunei celei mai favorisate, fiă chiar într'o formă modificată, căcĭ fără de nisce asemenea concesiunĭ, nouĕle negociărĭ n'au nicĭ o perspectivă de a da vre-unŭ resultatŭ favorabilŭ.

*

D. ministru-președinte *Brătianu* a avutŭ Joi o convorbire cu d. Dim. *Sturdza* în cestiunea convenției cu Austro-Ungaria. Se anunță totodată, că d. Sturdza a fostŭ primitŭ și de Majestatea Sa Regele, și în consiliulŭ de miniștri s'a vorbitŭ multŭ despre resultatulŭ negociărilorŭ. Delegații românĭ reîntorșĭ din Viena au fostŭ Lunĭ la ministeriulŭ afacerilorŭ străine.

»Românulŭ« se plânge, că ḍiarele oficióse române nu spunŭ nimicŭ din ceea ce este și din cum stă cestiunea. Paguba unei astfelŭ de purtărĭ va fi în partea guvernului și a presei ce'lŭ representă, ḍice »Rom.“, căcĭ se potŭ nasce curente false și vătămătóre intereselorŭ românescĭ, ér tăcerea oficioșilorŭ nu va adormi opiniunea publică din țéră.

## Mișcarea în Bulgaria.

Șcirĭ primite din Constantinopolŭ anunță, că se organiséză acolo din partea refugiațilorŭ bulgarĭ o mișcare contra regenței. Mai mulțĭ ofițerĭ, carĭ părăsiseră Bulgaria în urma rĕsturnărei principelui Alexandru, au sositŭ în Constantinopolŭ și unii au și plecatŭ spre Adrianopolŭ. Mișcarea pare organisată cu scirea guvernului turcescŭ, în urma întrevederilorŭ avute între miniștrii turcĭ și Zancof.

Guvernulŭ din Sofia a fostŭ informatŭ despre acéstă mișcare și a datŭ ordinele cele mai severe autorităților civile și militare dela granița otomană, ca sĕ aresteze orĭce personă suspectă și a lua mĕsurĭ riguróse contra orĭcărui individŭ armatŭ, care ar încerca sĕ trécă granița.

De asemenea se scrie din Rusciuk, că lucrurĭ fórte grave trebue sĕ se petrécă la Sofia, judecândŭ mai alesŭ după piedecile ce guvernulŭ pune comunicațiunilorŭ telegrafice private între capitală și restulŭ principatului. Cu tóte aceste s'a pututŭ afla la Rusciuk, că unŭ mare depositŭ de arme aparținêndŭ partidului Zancovist a fostŭ descoperitŭ la unŭ satŭ lângă Sofia și că autoritățile din localitate care tăinuiau acelŭ depositŭ au fostŭ arestate. Guvernulŭ, în urma unui consiliu de ministri ținutŭ în ḍilele acestea pare a fi decisŭ sĕ convóce o nouĕ Sobraniă și sĕ facă a se realege principele de Battenberg. Ne isbutindŭ, va cere numirea unui triumviratŭ. Scirea despre realegerea prințului Alexandru, care se află acum în Londra, ne vine și din capitala Angliei.

»Pall Mall Gazette« spune, că se crede în generalŭ la St. Petersburgŭ că, în presența notei Porței, care cere demisiunea lorŭ, *Regenții vorŭ proclama la 22 Ianuarie, pe prințulŭ de Battenberg ca Rege alŭ Bulgariei-Unite* și că *Rusia va fi* astfelŭ *nevoită* de a procede la o acțiune energică. Același ḍiarŭ face sĕ reiasă gravitatea situațiunei.

D. Zaharia Stoianoff, deputatulŭ bulgarŭ atâtŭ de cunoscutŭ ca unulŭ din partisanii cei mai ardențĭ ai principelui de Battenberg, se află în Bucurescĭ și a avutŭ o întâlnire cu ministrulŭ românŭ alŭ afacerilorŭ streine.

## Principele de Leuchtenberg.

După o comunicare a ḍiarului „Le Nord“, în casulŭ când regenții bulgarĭ s'ar retrage și s'ar alege o nouĕ și legală Sobraniă la Tîrnova, Țarulŭ ar renunța la candidatura principelui de Mingrelia și n'ar avé nimicŭ în contra alegerei ducelui George de Leuchtenberg ca Domnŭ alŭ Bulgariei.

Familia Leuchtenberg, care aparține religiunei ortodoxe, descinde din fiulŭ vitregŭ alŭ lui Napoleonŭ I, cunoscutulŭ Eugenŭ Beauharnais. Actualmente suntŭ în viéță trei principĭ de Leuchtenberg, carĭ toțĭ trei suntŭ fiii ducelui Maximilianŭ și a marei principese Maria, fiia împĕratului Nicolae.

Celŭ mai mare e ducele Nicolae Maximilianovicĭ de Leuchtenberg, născutŭ la 1843, care împreună cu frații sĕi are titlulŭ de „Alteță Imperială“ și e locotenentŭ generalŭ. Celŭ mijlociu e principele Eugenŭ, născutŭ la 1847 și e generalŭ-maiorŭ, ér celŭ mai micŭ e principele Gheorghe, născutŭ la 1852, care era căsĕtoritŭ cu principesa Teresia de Oldenburg, dér care dela 1883 a rĕmasŭ vĕduvŭ. Prin urmare, după ḍiarulŭ „Le Nord,“ acestŭ din urmă fiiu alŭ ducelui George Maximilianovicĭ Romanowski ar fi candidatulŭ la tronulŭ Bulgariei.

## SCIRILE ḌILEI.

*In ḍiua de Bobotéză* a eșitŭ la sfințirea apei, în urma rugărei parochului dela biserica din cetate, o companiă din regimentulŭ de infanteriă Nr. 2 garnisonatŭ aci, cu musica militară în frunte, sub comanda d-lui căpitanŭ Hollefeld. Trupa a datŭ în cursulŭ serviciului divinŭ șése salve de onóre; în urmă îngenunchiândŭ, oficerii și soldații au fostŭ stropițĭ cu apă sfințită de părintele pontificantŭ Baiulescu. Mai mulțĭ oficerĭ din garnisónă, între carĭ amintimŭ pe d-nii maiorĭ Kleiser și Freyhub, pe d-nii căpitanĭ Ioanovicĭ, Schumansky, Pistrilă, Czianovicĭ, Hummel (artileriă) ș. a. Șefulŭ regimentului, d-lŭ colonelŭ, precum și d-lŭ generalŭ de brigadă n'au luatŭ parte de-

astădată, nefiindŭ de faţă întregŭ corpulŭ oficerilorŭ ca în alţĭ anĭ.

—x—

Ni se scriu din *Bistriţa* următórele: „Ca şi în anii trecuţĭ, aşa şi în anulŭ curentŭ s'a serbatŭ aci în Bistriţă Botezulŭ Domnului cu ceremoniile îndatinate şi pe lângă participarea miliţiei. O companiă dela regimentulŭ de acasă, No. 63 în paradă, comandată de d-lŭ locotenentŭ Ceuşianu dimpreună cu musica completă a regimentului au participatŭ la acéstă sĕrbătóre şi au îndeplinitŭ ceremoniile militare îndatinate la astfelŭ de festivităţĭ. De astădată însĕ s'a făcutŭ mai multŭ ca până acuma pentru solemnitatea sĕrbătórei, căcĭ colonelulŭ şi comandantulŭ acestui regimentŭ, d-lŭ cavalerŭ de Tersch a făcutŭ disposiţiunea, ca întregŭ corpulŭ oficerilorŭ din acéstă garnisónă sĕ ia parte la acéstă serbare; aşa s'a şi întêmplatŭ. Servéscă acéstă dispunere spre onórea domnului comandantŭ alŭ regimentului, care ca totdéuna aşa şi acum şĭ a arătatŭ bunăvoinţa faţă cu maioritatea elementului din acestŭ regimentŭ."

—x—

In séra de anulŭ nou s'a datŭ petrecerea *reuniunei vĕduvelorŭ* de aci în sala hotelului Nr. 1. Décă n'amŭ luatŭ notiţă până acum, causa a fostŭ că amŭ aşteptatŭ sĕ aflămŭ venitulŭ ce l'a adusŭ. Petrecerea a fostŭ fórte animată şi au luatŭ parte la ea nu numai Românĭ, ci şi concetăţenĭ dintre celelalte naţionalităţĭ, precum şi unŭ numĕrŭ de oficerĭ. D-lŭ colonelŭ de Soos, şefulŭ regimentului de inf. din locŭ, încă a fostŭ la petrecere pentru câtva timpŭ. La meḑulŭ nopţii s'a esecutatŭ o tetralogiă umoristică din viéţa socială de peste anŭ a Braşovenilorŭ, îmormêntându-se anulŭ vechiu şi apărêndŭ noulŭ anŭ în costumŭ naţionalŭ. Apoi s'au spartŭ ouĕ, s'a făcutŭ tombolă şi s'au continuatŭ danţurile până diminéţa. Venitulŭ petrecerei e de peste 200 fl. Dorimŭ reuniunei prosperare şi sĕ ne dea încă multe petrecerĭ plăcute ca cea amintită.

—x—

Unŭ atentatŭ fórte îndrăsneţŭ s'a întêmplatŭ Mercurĭ în 19 Ianuariu n. în *Deşiu.* Nisce făcĕtorĭ de rele au năvălitŭ ḑiua, între órele 2—3 p. m. asupra proprietarului cassei de amanetare de acolo, Alesandru Keresztesi, asupra căruia împuşcândŭ cu revolverulŭ l'au culcatŭ la pamêntŭ şi apoi au furatŭ din cassa de amanetare mai multe scule preţióse de aurŭ şi 600 fl banĭ. Se vorbesce că făptuitorii arŭ fi fostŭ doi Evrei; poliţia însĕ până acum nu i-a pututŭ prinde. Proprietarulŭ Keresztesi este rănitŭ de mórte.

—x—

O dovédă despre corupţia ce domnesce între organele administraţiunei publice din Ungaria este sentinţa ce a dat'o Curia regéscă asupra solgăbirĕului din *Jibĕu,* comitatulŭ Sĕlagiului, cu numele *Pelei Mór,* pe care l'a condamnatŭ la 5 anĭ închisóre, ér pe notarulŭ cercualŭ *Goldberger* la 6 anĭ şi perderea oficiului pentru amêndoi.

—x—

După cum se comunică, în Pesta e mare lipsă de zidarĭ, lemnarĭ, ferarĭ şi alţĭ meseriaşĭ de construcţiunĭ, deórece mulţĭ suntŭ întrebuinţaţĭ pe liniile ferate nordice şi nordostice ale ţĕrii, unde se aşéḑă nouĕ şinĭ, gările se mărescŭ şi se construescŭ magazine. Ministrulŭ honveḑimei va provoca în curêndŭ prin pressă sĕ se anunţe toţĭ acei obligaţĭ la glóte, carĭ în puterea serviciului lorŭ militarŭ şi a inteligenţei lorŭ aspiră la rangulŭ de oficerŭ. In 14 Ianuariu n. s'a dusŭ la Seghedinŭ o comisiune ca sĕ cumpere cai pentru carĕle de muniţiune.

—x—

In arsenalulŭ din *Bucurescĭ* se lucréză de câteva ḑile cu o activitate fórte mare. Pentru a se putea continua lucrările ḑiua şi nóptea, s'au angageatŭ încă 50 de lucrătorĭ

—x—

Alŭ patrulea *congresŭ* alŭ corpuluĭ didacticŭ din *România* va fi în Iaşĭ la 30 şi 31 Martie şi 1 Aprilie viitorŭ. Cestiunea ce se va discuta este: Organisarea învĕţămêntului secundarŭ.

---

**Din ţinutulŭ Haţegului, Ianuariu 1887.**

Stimate Domnule Redactorŭ! Trăimŭ în timpurĭ grele şi critice, unŭ legionŭ de nĕcazurĭ ne lovescŭ pe toţĭ Românii din patriă de-o potrivă, dér cu deosebire poporulŭ nostru dela ţéră pretutindenea e impilatŭ, despreţuitŭ şi ingenunchiatŭ sub sarcina prea multelorŭ greutăţĭ. Câtŭ pentru poporulŭ românŭ din ţinutulŭ Haţegului în speciă, Vĕ rogŭ daţi-mĭ voiă sĕ amintescŭ nu mai câteva liniamente mai generale, pe carĭ le credŭ de ajunsŭ spre a arăta în colorĭ destulŭ de limpeḑĭ gréua lui situaţiune.

Mai în tóte ḑilele vedemŭ în părţile acestea făcêndu-se comasărĭ, dér durere, nicĭ una din ele nu este părtinitóre pentru poporŭ. Locurile cele mai bune tóte le ocupă proprietarii mai marĭ ér economulŭ nostru folosesce ce remâne de ei: locŭ puţinŭ şi rĕu. Trebue sĕ fiă omulŭ cu inimă de pétră ca sĕ pótă rămâné nemişcatŭ când unŭ economŭ cu lacrimile în ochĭ îţĭ vorbesce despre pămêntulŭ ce l'a avutŭ înainte de comasare şi celŭ ce-lŭ are astăḑĭ.*)

Totŭ asemenea o păţescŭ cu segregările; îşĭ pierd păşunile şi pădurile din carĭ au trăitŭ şi séu hrănitŭ. Trebue sĕ-şĭ vêndă boii din jugŭ, laptele din gura copiilorŭ, ba chiar şuba din spate, ca sĕ adune ḑecĭ de mii spre a rĕscumpĕra locurile perdute, décă vré sĕ aibă unŭ lemnŭ de focŭ, décă vré sĕ pască unŭ viţĕlŭ, decumva mai póte în viéţă sĕ apuce la elŭ; décă însĕ nu e mulţămitŭ, plângă-sĕ, décă are cui.

Execuţiile de dare în că-sŭ la ordinea ḑilei, una după alta vinŭ şi care de care e mai ameninţătóre. Astăḑĭ execuéză pentru darea directă, mâne pentru cea indirectă; o esecuţiă e pentru banii podurilorŭ, alta pentru ai inspectorelui de pădure a treia pentru banii medicului de cercŭ, şi Dumneḑeu mai scie câte şi mai câte de felulŭ acesta. Poporulŭ rabdă şi tace, căcĭ vitregii sĕi stăpânĭ nu vréu sĕ-lŭ asculte.

Comunelorŭ li-s'a impusŭ inspectorŭ de pădure, dér nicĭ de pe nume nu lŭ cunósce nimenĭ, decum sĕ lŭ fi vĕḑutŭ cineva, apoi ca sĕ visiteze pădurile şi sĕ dea sfatŭ ómenilorŭ, cum sĕ-şĭ cultiveze şi economiseze pădurile, nicĭ vorbă; câtŭ pentru d-lŭ inspectorŭ de pădurĭ se potŭ prăpădi tóte pădurile într'o oră, căcĭ d-sa se află fórte mulţămitŭ cu frumosulŭ salarŭ ce-lŭ capĕtă şi nicĭ nu vrea sĕ scie de multele şube şi peptare ce se vêndŭ până i se încaséză competinţa, ér câtŭ pentru împlinirea datorinţei.... acésta puţinŭ îlŭ împórtă.

Totŭ astfelŭ plătescŭ medicŭ de cercŭ, pe care însĕ după nume îlŭ cunóscemŭ, căcĭ e d-lŭ Greff din Haţegŭ, care înainte de a fi mediculŭ cercului, — precum am aflatŭ, — a fostŭ aprópe peritorŭ de fóme, puternicilorŭ însĕ li-s'a făcutŭ milă de dênsulŭ, fiindŭ că e bunŭ „patriotŭ." De origine e Némţŭ, dér totŭ ce i nemţescŭ îi este nesuferitŭ, ca şi sobolului lumina sórelui. Capacitatea şi destoinicia sa medicală nu mĕ simţŭ chematŭ a i-o contesta, mĕ simtŭ însĕ datorŭ a-i arĕta totdéuna neinteresarea către cei ce-lŭ hrănescŭ şi prea marea nepăsare către datorinţa sa.

Incâtŭ sciu eu, mediculŭ de cercŭ ar trebui sĕ visiteze comunile în tótă luna odată şi când obvine vre-o întêmplare estraordinară îndată are sĕ fie la faţa locului; d-sa însĕ acésta nu o face. Abia odată într'unŭ anŭ îlŭ vedemŭ, la altuirea (vaccinarea) de vĕrsatŭ, dér nicĭ atuncĭ sĕ nu-lŭ molesteze vre-unŭ pacientŭ, că îndată a gătat'o cu d-lui. Intêmplarea următóre îlŭ recomandă de ajunsŭ:

In nóptea de 17 Octomvre a. c. unŭ economŭ fruntaşŭ din Bonţiarulŭ inferiorŭ a fostŭ puşcatŭ, — din greşélă, — de unŭ vecinŭ alŭ sĕu prin unŭ piciorŭ, primarulŭ în diminéţa următóre s'a dusŭ în persónă la Haţegŭ. a făcutŭ insciinţare la judecătoriă, de unde i s'a datŭ rĕspunsŭ, că d. medicŭ numai de câtŭ va eşi la faţa locului. Dér cine l'a vĕḑutŭ? — S'au mai trămisŭ douĕ deputaţiunĭ după domnialui şi abia în a noua ḑi a venitŭ, când a aflatŭ pe nenorocitulŭ mortŭ. A muritŭ omulŭ cu ḑile, căcĭ rana lui nu a fostŭ incurabilă.

D-lŭ medicŭ s'a uitatŭ la elŭ cu ochii învolbaţĭ şi apoi s'a reîntorsŭ, făcêndŭ atentŭ pe parochulŭ localŭ şi pe primarŭ sĕ nu lŭ înmormênteze, până va veni sĕ-lŭ secţioneze. Ordinulŭ i s'a împlinitŭ, l'au ţinutŭ pe nefericitulŭ unŭ şirŭ lungŭ de ḑile neînmormêntatŭ; în urmă vĕḑêndŭ că d-lŭ medicŭ nu şĭ mai aduce aminte de elŭ s'au vĕḑutŭ necesitaţĭ a-lŭ înmormênta. A venitŭ d-lŭ medicŭ când i-a plăcutŭ, l'a desgropatŭ pe nenorocitulŭ şi l'a secţionatŭ.

Poftimŭ! Este umană tractarea acésta?.... Şi când vinŭ de aceste peste capulŭ bietului poporŭ, cui sĕ se plângă? — Nu e locŭ de plângere pentru elŭ, căcĭ suspinele lui nimenĭ nu le aude. Elŭ trebue sĕ totŭ dea şi sĕ rabde, chiar şi când e desbrăcatŭ de demnitatea omenéscă *C.*

*) Pentru ce n'au avutŭ grijă representanţele comunale, ca sĕ nu sĕ facă nedreptate cu comasările? — Red.

---

## COMASSARILE.

*Comassarea (întrunirea) pămêntului din ţéra Oltului.*

**Studiu economicŭ, de G. M.**

(Continuare.)

Fiindŭ proprietatea întrunită la unŭ locŭ, séu numai în câteva parţele, putemŭ decĭ întroduce o rotaţiune perfecţionată, şi cu ea şi cultura leguminóselorŭ: ca mazĕre, măzĕriche, fasole, bobŭ, şi a nutreţurilorŭ verḑĭ: trifoiu, lucernă, sparcetă, raigrasŭ, érba lui Timoteiu, codină, napĭ etc., carĭ ne punŭ în posiţiă de a ţiné vitele mai bine şi a avé folosŭ mai mare de ele. Atuncĭ cultivarea pămêntului nu numai se simplifică şi se uşuréză, ci şi îmbunătăţirea lui se face cu mai multŭ succesŭ, şi relativŭ cu spese mai puţine. Pămênturile argilóse, recĭ şi pădureţe, fiindŭ în complecse mai măricele, se svêntă, făcêndu-li-se scurgerĭ — drenagiurĭ — fiă ele deschise, fiă acoperite. In lipsă de olane séu scocurĭ de lutŭ se potŭ întrebuinţa cu bunŭ succesŭ bolovanii, petrile, ce se găsescŭ pe locŭ séu în apropiere, precum şi tufele de mărăcinĭ, mestécănŭ, arinŭ, alunŭ, răchită — ce se găsescŭ pe câmpŭ şi nu aducŭ nicĭ unŭ folosŭ, — parte pentru îngrădirea păreţilorŭ, parte pentru împlerea şanţurilorŭ de apă, pe carĭ apoi acoperindu-le, poţĭ trece cu destulă siguranţă cu plugulŭ pe deasupra lorŭ, cultivândŭ chiar şi pămêntulŭ ce se află d'asupra lorŭ. Scurgerea — *sloboḑirea* apei — atuncĭ, fiindŭ terenŭ mai multŭ laolaltă, se póte face mai uşorŭ într'o parte séu într'alta, fără a fi împedecatŭ de vecinĭ, séu în casulŭ, când apa n'ar avea destulă cădere — scurgere — atuncĭ de o margine într'unŭ colţŭ órecare uşorŭ sĕ póte face o fântână séu o gaură, care sĕ cuprindă totŭ escedentulŭ de apă. La proprietatea mică de câte 20—40 jugĕre, cum au ţĕranii noştri, atarĭ canale pe o întindere de 3—4 jugĕre avêndŭ petrii seu tufişurĭ în apropiere, mai fiăcare plugarŭ îşĭ póte face singurŭ, décă numai puţinŭ urmăresce cu atenţiune scurgerea naturală a apei. Puţina muncă şi puţinele spese ce va întrebuinţa se rĕsplătescŭ în cei 2—3 anĭ dintêiu prin terenulŭ câştigatŭ prin sĕcarea bălţilorŭ, şi prin casarea nenumĕratelorŭ rozóre şi brazde de apă. Unde acésta nu e posibilŭ, cu deosebire la liveḑile umede, la bălţĭ şi mlaştinĭ, prin atarĭ şanţurĭ póte fi celŭ puţinŭ cufundatŭ nivelulŭ apei — care se adună în şanţurĭ — şi plantele se scapă de o temperatură şi o umeḑeală nefavorabilă.

---

## FOILETONU.

### Notiţe istorice şi etnografice despre Bulgaria.

I.

Se admite în genere, că Bulgarii suntŭ unŭ poporŭ de rassă slavică. Acéstă părere însĕ, numai într'o anumită privinţă este îndreptăţită.

Inainte de invasiunea Bulgarilorŭ în ţéra, care după numele lorŭ se numesce *Bulgaria,* peninsula balcanică era împărţită între cele mai felurite seminţii, carĭ se luptau pe mórte şi pe viéţă pentru posesiunea ḑisei peninsule. Chiar armate persice străbătură până peste munţii Balcanĭ, unde avuseră sĕ se lupte cu vitézulŭ poporŭ alŭ Geţilorŭ.

Nu multŭ după aceea trebuiră Perşii sĕ facă locŭ unui poporŭ puţinŭ cunoscutŭ în istoriă, care sĕ numesce Etriḑĭ. Mai târḑiu după aceştia ţéra a fostŭ cucerită de Alexandru celŭ mare şi anexată la Macedonia. Sub domnia împĕraţilorŭ romanĭ ea forma provincia Mesia (Moesia). Preste Mesia dădură năvală apoi Goţii, cărora în curêndŭ le urmară Hunii şi Avarii, ducêndŭ cu sine pretutindenĭ pustiire şi confusiune, precum era modulŭ de a purta rĕsboiu pe timpulŭ acela, când la o stăpânire durabilă şi la o îngrijire pentru cultura teritorului cuceritŭ numai fórte arare-orĭ se gândiau cuceritorii.

Numai unei seminţii finice-uralice îi succese a forma unŭ statŭ durabilŭ în Bulgaria. Abia către sfîrşitulŭ vécului alŭ cincelea se face pomenire de Bulgarĭ în istoria Europei.

Acestŭ poporŭ, séu mai bine ḑisŭ seminţiă înaintă cucerindŭ chiarŭ până la Salonicŭ, după cum ne spunŭ isvórele istorice (anulŭ 551).

Incă mai dinainte seminţii, slavice au fostŭ duse de potopulŭ popórelorŭ carĭ ajunseră în Bulgaria de astăḑĭ şi se ocupară chiar cu agricultura în acéstă ţéră. Bulgarii carĭ năvăliră mai târḑiu, cruţară pe diligenţii şi supuşii Slavĭ şi în curêndŭ se contopiră cu dênşii într'unŭ singurŭ poporŭ, ba ce este mai multŭ adoptară chiarŭ şi limba acestora, aşa încâtŭ astăḑĭ, — adecă în limba bulgară modernă — numai fórte puţine elemente şi forme finice-uralice se mai află.

Incă pe la sfîrşitulŭ vécului alŭ şéptelea sĕ înteneiase cu desĕvîrşire *regatulŭ bulgarŭ* sub regele Asparucŭ.

La creştinismŭ au trecutŭ Bulgarii după cum aflămŭ din istoria bisericéscă numai fórte târḑiu, şi adecă numai după ce s'au assimilatŭ pe deplinŭ cu locuitorii barbarĭ ai ţĕrei lorŭ.

Mai întâiu succese apostolilorŭ Chirilŭ şi Metodiu, carĭ predicau în limba slavică, a câştiga pentru creştinismŭ pe puterniculŭ principe bulgarŭ de pe atuncĭ cu numele *Mihaiu Beris,* şi pe vasalii acestuia şi în cele din urmă chiar şi pe poporulŭ întregŭ pentru credinţă creştină.

Mai târḑiu luară domnitorii bulgarĭ titlulŭ de „*Ţarŭ*", se aliară cu imperiulŭ bizantinŭ, cu care purtară chiarŭ resbele mai înainte, şi se căsătoriră cu fiice d'ale împĕraţilorŭ bizantinĭ.

Ca o ironiă a sorţii ni se pare nouĕ, că împĕratulŭ grecescŭ de odinióră *Niceforŭ Foca* a chiematŭ pe puterniculŭ principe rusescŭ *Soiatoslavŭ,* care resida pe atuncĭ în oraşulŭ Chievŭ, în ajutorŭ lu contra Bulgarilorŭ.

Cu ajutorulŭ Ruşilorŭ i-a succesŭ întra'devĕrŭ împĕratului grecescŭ a supune pe Bulgarĭ cu desĕvîrşire.

După sĕvîrşirea acestei fapte, care a costatŭ mare vĕrsare de sânge, Ruşii nu mai voiră sĕ părăséscă ţéra, se basau pe dreptulŭ cucerirei şi jucau pe domnii faţă de supuşii Bulgarĭ şi de împĕratulŭ bizantinŭ. Şi acum oştile bizantine trebuiră sĕ combată pe Ruşĭ. După mai multe lupte victorióse le succese Bizantinilorŭ a izgoni pe Ruşĭ şi din loculŭ celŭ fórte întăritŭ încă de pe atuncĭ Silistria, după o încunjurare de douĕ lunĭ de ḑile.

Sumeţulŭ principe alŭ Ruşilorŭ trebuì sĕ se róge de pace şi sĕ părăséscă ţéra cu partisanii sĕi, înbarcându-se pe o corabiă.

Plină de schimbărĭ a fostŭ sórtea Bulgariei şi de

Prin cultura neîntreruptă și îngrijită, și calitatea pământului se amelioréză, pământulŭ cleiosŭ și rece, prin desele culturĭ, prin cultivarea plantelorŭ cu rădĕcina lungă și pivotantă — cum suntŭ napii și tușii — prin adausŭ și amestecŭ de gunoiu, de compostŭ, margă*), varŭ, nisipŭ și prafŭ din drumŭ, își va perde în curêndŭ calitățile sale pădurețe, devine mai puhav, mai puținŭ clĕiosŭ se încăldesce mai lesne, și în urma acestora și vegetațiunea de pe elŭ e mai îmbelșugată, mai plină și mai sigură. Vetrele sterile de odinióră, causate prin prea multă apă, séu prin gheață etc., disparŭ cu desĕvêrșire. Și érășĭ locurile arride — nisipóse — carĭ în veciă suferŭ de secetă, prin adausŭ de compostŭ, de argilă, margă, turbă**) devinŭ mai compacte, absorbescŭ și reținŭ umedeala cu mai multă tenacitate, încâtŭ plantele nu suferŭ de secetă ca înainte. Ba cu deosebire pentru livedile și fênațiile situate în apropiere de ape curgĕtóre — acesta e unŭ mare câștigŭ — căcĭ după cum e în întregŭ comitatulŭ Făgărașului, nenumĕratele rîulețe și păraie, ce se scoborŭ din munțĭ, potŭ fi întrebuințate pentru irrigațiunea și udarea livedilorŭ — pentru a-le transforma în livedĭ artificiale — și a le uda nu numai véra pe timpulŭ secetei, ca sĕ le dai plantelorŭ înapoi cantitatea necesară de umedeală, ci și după fiăcare cósă, precum și tómna și primăvéra, lăsându-o băltuită câte 36—48 óre, pentru ca materiile de îngrășăminte suspendate în apă sĕ se așede la fundŭ și astfelŭ se le gunoiască. Unde la atarĭ păraie se găsescŭ tufe și petrii în apropiere și apa are destulă scurgere, atarĭ micĭ canalurĭ și întocmirĭ se facŭ fórte ușorŭ și fără spese.

Insĕ ușurările și înlesnirile culturei înșirate mai susŭ suntŭ mai multŭ indirecte de mâna a doua. Avantagiulŭ principalŭ la comasare e, că avêndŭ tótă proprietatea într'o brazdă, o poțĭ împărți și lucra după cum ițĭ vine mai bine și mai lesne, sĕ introducĭ o sistemă și o rotațiune precum ițĭ dictéză interesele, fără a ține sémă de vecinĭ, séu a fi împedecatŭ și păgubitŭ de ei! La întroducerea de seminte noŭĕ de o calitate superióră, le poțĭ împrejmui și încongiura cu plante de altŭ genŭ astfelŭ, încâtŭ sĕ nu mai ai témă de a-le perde prin hibridațiune séu încrucișare cu plantele ordinarĭ. Toțĭ plugarii practicĭ au făcutŭ observațiunea, că introducêndŭ seminte străine, deși la începutŭ ele se facŭ fórte bune, totușĭ după câțiva (3—4) anĭ degenerează, iau forma și calitatea celorŭ locale. Acéstă degenerare e basată pe diferența de secsŭ, și se causéză prin aceea, că vêntulŭ séu insectele, carĭ âmblă după miere, ducŭ prafulŭ séu polenulŭ de pe organulŭ bărbătescŭ alŭ plantei ordinare pe organulŭ — ovariulŭ — femeescŭ alŭ plantei nobile, și-lŭ fecundéză. Câteva fire de plantă ordinară, care e mai trainică și mai vigurósă, suntŭ de ajunsŭ, ca sĕ deterioreze, sĕ strice sute și mii de fire din planta nobilă, și sĕ producă nisce bastardĭ, cu multŭ mai rĕi, carĭ apoi după 2—3 generațiunĭ, sĕ degenereze cu totulŭ în planta céa ordinară. Insĕ décă planta nobilă este împrejmuită, într'o periferiă óre-care, de plante eterogene, d. es. grâulŭ de secară, secara de orzŭ, orzulŭ de cânepă etc., acésta nu se întêmplă. Că acestŭ avantagiu nu e de desconsideratŭ, precum și că de multe orĭ și în multe localitățĭ se póte face fórte multŭ numai prin schimbarea de semênțe, și prin întroducerea de semênțe mai bune—aceea o potŭ proba mulțĭ dintre agricultorii noștri, carĭ au întrodusŭ cultura ovĕsului de Holstein etc. și din care la începutŭ dedea o recoltă aprópe îndoită. Nu credŭ a fi fără interesŭ și pentru agricultorii noștri, décă îmĭ permitŭ a înșira aci unele resultate obținute de mine în privința acésta. La comuna Șercaia tocmai în pământulŭ păduređŭ, după mii de anĭ, luatŭ la anulŭ 1880 pentru prima dată în cultură, am făcutŭ încercare cu grâu indigenŭ — de Ardealŭ — și cu grâu englesescŭ numitŭ Sherif Square Head (de ordinarŭ numai Șirif), importatŭ de mine în sumĭ din cele mai bogate câmpurĭ ale Germaniei; pe amêndouĕ speciile le-am sĕmênatŭ în aceeașĭ di, în aceleașĭ condițiunĭ: acelașĭ pământŭ, aceeașĭ lucrare, acelașĭ gunoiu.

Resultatulŭ a fostŭ următorulŭ: la grâulŭ de Ardealŭ fruntea spicelorŭ numĕrau între 15 și 18 maximum 20 bóbe, ér la grâulŭ Șirifŭ dearêndulŭ câte 38—42, ér fruntea până la 52 bóbe; — din primulŭ claia de 20 snopĭ a lăsatŭ 48 litre ér din celŭ englesescŭ (Șirifŭ) 1 hectolitru — di unŭ hectolitru! De asemenea am făcutŭ încercare cu orzŭ Bestehorn și ovĕsŭ Bestehornŭ, și resultatulŭ érășĭ a fostŭ de douĕ orĭ mai mare decâtŭ la cele indigene. Decĭ pentru ca acestea sĕ nu degenereze, séu trebuescŭ luate precauțiunile indicate mai susŭ, séu la 5—6 anĭ trebuescŭ reînoite séu prin sĕmânță nouă séu prin selecțiune, și în genere nu potŭ recomanda destulŭ agricultorilorŭ, nostri carĭ sciu ceva carte, ca sĕ facă și ei pe totŭ loculŭ atarĭ încercărĭ și studii fiă și numai pe întinderĭ mai micĭ.

Alte avantagii ale întrunirei pământului suntŭ: posibilitatea de ale asigura de grindină, de focŭ, de a le feri — mai cu sémă cucuruzele cele încă necópte — de ghiețurĭ și brumă, făcêndŭ în 2—3 locurĭ focŭ, cu unele materii carĭ facŭ multŭ fum — cum suntŭ foile de arborĭ, bălegarŭ, putregaiu etc. — și fiindŭ aerulŭ liniștitŭ, fumulŭ se întinde pe pământŭ, împedecă rĕcorirea mai departe a aerului și prin urmare și prefacerea vaporilorŭ în brumă; d'asemenea la contractarea unui împrumutŭ séu la vêndare, totdéuna se obține unŭ prețŭ mai mare. Cultivarea terenurilorŭ îndepărtate — unde de ordinarŭ se dau și posesiunile cele mai mărișóre — se ușuréză prin aceea, că proprietarulŭ avêndŭ tótă proprietatea la unŭ locŭ își póte face acolo unŭ sopronŭ pentru adăpostirea ómenilorŭ, vitelorŭ și instrumentelorŭ de arșița sórelui și de furtunĭ; petrece acolo diua și nóptea mai multe sĕptĕmânĭ dearêndulŭ, fără a mai fi silitŭ d'a alerga cu vitele și instrementele sale în fiecare séră acasă, ca apoi în diua următóre sĕ facă acelașĭ drumŭ și aceeașĭ perdere de timpŭ din nou. Locurile prea espuse la vênturĭ recĭ și ghețurĭ se potŭ feri prin plantarea de arborĭ séu de gardurĭ vii, carĭ tempereazĕ și oprescŭ vênturile și viscolile.

Pe lângă aceea, chiar și terenulŭ cultivatŭ se sporesce fórte multŭ, căcĭ multe petece de pământŭ, clinurĭ și capete de locurĭ, dêlme, muchĭ de délurĭ, bălțĭ, prundurĭ, carĭ adĭ, parte pentru micimea și configurațiunea lorŭ, parte din alte cause, stau nefolosite avêndŭ pe ele de multe orĭ numai câteva tufe de măceșĭ, merĭ și perĭ pădurețĭ, de porumbelŭ, de drăcilă, lemnu-cânelui etc. — tóte acelea cu întrunirea vorŭ dispărea de pe fața câmpului spre mai marea bucuriă și folozŭ alŭ agricultorilorŭ, căcĭ ele afară de terenulŭ ocŭpatŭ de ele și prin urmare sustrasŭ agriculturei, suntŭ numai unŭ adăpostŭ și unŭ focarŭ pentru totŭ felulŭ de parasițĭ: șórecĭ, sobolĭ, melcĭ, totŭ felulŭ de vermĭ, omide etc., ci și nutrescŭ o mulțime de ciupercĭ și alte bóle de plante, până acum puținŭ cunoscute, carĭ au câte 2—3 stadii de desvoltare pe plante diferite, dintre carĭ 1—2 pe buruenĭ și arbușțĭ — tufe — ér celelalte pe plantele cultivate, și viceversa. Așa bunăóră este rugina de pe cereale — pe care botaniștii o numescŭ Puccinia graminis, — caracteristică prin nisce linii lungĭ roșietice — ruginii — ér spre tómnă negre, ce se ivescŭ pe foile și paiulŭ dela sĕcară, grâu, orzŭ etc și ale cărei semênțe — numite sporĭ — de micimea unui micŭ vêrfŭ de acŭ — se desvoltă în primăvéra viitóre sub o altă formă — sub numele de aecidii și o colóre rosa, pe foile arbustului numitŭ drăcilă, măcrișiu de rîurĭ, acrișiu roșu, lemnŭ galbenŭ, latinesce Berberis vulgaris.

Fiindŭ sporii semênțele acestorŭ ciupercĭ atâtŭ de micĭ, le poțĭ vedea numai mărindu-le de 80—200 orĭ — și de ușóre ce suntŭ le ducŭ insectele séu vêntulŭ până la distanțe marĭ, și le transportă de pe o plantă pe alta. Altfelŭ de rugină, Succinia coronata, își face primele stadii de desvoltare pe arbustulŭ numitŭ lemnulŭ cânelui, lat. Rhamnus frangula, ĕr o a treia Succinia straminis pe Boragince. Tóte suntŭ fórte dăunóse, și nicĭ una nu s'ar puté ivi pe cereale și ierburĭ, décă nu șĭ-ar găsi mai nainte planta cealaltă, care sĕ o nutréscă în primele stadii de desvoltare. (Va urma.)

*) Margă se numesce unŭ felŭ de pământŭ ce conține 4—20% varŭ.

**) Turbă se numesce pământulŭ celŭ negru din mlăștine și bălțĭ, ce constă din plante încă nedobite.

## SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. a »Gaz. Trans.«)

BERLINŬ, 22 Ianuariu. — *Propunerea privitóre la oprirea esportului de cai* se va presenta consiliului federalŭ, care o va aduce în desbatere în sĕptĕmâna viitóre.

PARISŬ, 22 Ianuariu. — Comisiunea bugetară a respinsŭ, cu 18 contra 6 voturĭ, proiectulŭ de bugetŭ rectificatŭ și presentatŭ de ministrulŭ de finanțe. E temere că crisa va cresce.

BUCURESCI, 22 Ianuariu. — Scire adusă de „Agenția Havas“: *Agentulŭ bulgarŭ de aci Stoianoff, fiindŭ urgentŭ chiămatŭ, a plecatŭ la Sofia.* **Dênsulŭ sĕ se fi esprimatŭ, că în Bulgaria se pregătescŭ evenimente seriόse.** Cu tóte astea guvernulŭ are de gândŭ sĕ ia energice mĕsurĭ.

SOFIA. 22 Ianuariu. — Sgomotulŭ despre arestarea lui Zankoff e neadevĕratŭ. Elŭ se află încă în Constantinopolŭ.

## DIVERSE.

**Necrologŭ.** — Ana Cardanŭ, Sofia Porcius, născute Lupșiaiu, ca fiice; Clementŭ Lupșiaiu, cassarŭ la banca Transilvană în Aradŭ; Lucia Lupșiaiu căsătorită Grapini; Iosifŭ Lupșiaiu; Emilia Dragomirŭ, născută Anca, Leonŭ Cardanŭ, Matrona Juganŭ născ. Cardanŭ, Alesandru și Maria Cardanŭ, ca nepoțĭ și nepóte; Sofia Lupșiai născ. Caplaru; Pamfiliu Grapini, preotŭ gr. cath. în Rodna nouă și Vasiliu Dragomirŭ ca nepoțĭ ginerĭ; Stefanŭ Cardanŭ, Andreianŭ Porcius, ca ginerĭ; Sabina Veturia, Natalia și Silvia, Clementina, Nastasia, Aureliu și Valentinianŭ ca strănepoțĭ, și alțĭ numeroșĭ consângenĭ, precum și poporulŭ gr. cath. din comuna Rodna vechiă, cu inima frântă de durere aducŭ la cunoscință, cumcă prea iubitulŭ lorŭ tată, respective moșiu, socru, strămoșiu, resp. păstorŭ sufletescŭ: *Clemente Lupșiaiu*, parochŭ gr. cath. alŭ Rodnei vechĭ, vice-protopopŭ onorarŭ, preotŭ iubilatŭ, decoratŭ cu crucea de aurŭ cu coróna pentru merite, membru fundatorŭ alŭ Asociațiunei transilvane pentru cultura și literatura poporului românŭ, marele binefăcĕtorŭ al bisericilorŭ și al institutelorŭ de cultură, tată orfanilorŭ și alŭ sĕracilorŭ, păstoriulŭ neobositŭ alŭ turmei sale spiritualĭ, după unŭ morbŭ greu de 4 dile în anulŭ alŭ 79-lea a etățeі și alŭ 56-lea anŭ alŭ preoției sale, și-a datŭ nobilulŭ sĕu sufletŭ în mânile Creatoriului în 17 Ianuariu st. n. 1887 la 11¼ óre a. m. Osămintele-i trupescĭ s'au depusŭ la eternulŭ repausŭ în 20 Ianuariu a. c. la 9 óre a. m. în cimiteriulŭ din Rodna vechiă.

Fiă-i țĕrêna ușóră și memoria eternă!

Editorŭ: Iacobŭ Mureșianu.
Redactorŭ responsabilŭ Dr. Aurel Mureșianu

aci încolo. Sub domnitorĭ slabĭ, puținŭ talentațĭ, țéra decădù totŭ mai tare. Urmândŭ însĕ mai târdiu domnitorĭ mai harnicĭ și mai experțĭ în rĕsboiu, Bulgaria se reculese iérŭ și ajunse la vechia gloriă, așa că Țarulŭ *Samuilŭ* putù sĕ-șĭ atribue titlulŭ de *„împĕratŭ alŭ tuturorŭ Slavilorŭ“*. Dér și edificiulŭ statului construitŭ cu multŭ sânge și cu ferŭ sĕ surpà prin domnia cea despotică a lui *Samuilŭ*, și împĕratulŭ grecescŭ Vasiliu încă a lucratŭ din rĕsputerĭ, ca sĕ apese totŭ mai tare pe Bulgarĭ. La anulŭ 1018—1019 Bulgaria se afla deja cu totulŭ în mânile Grecilorŭ.

Ar fi ostenitorŭ, ba póte chiarŭ și de prisosŭ, a urmări în cadrulŭ „Gazetei Transilvaniei“ tóte peripețiile, prin care a trecutŭ Bulgaria, în tóte amĕnuntele lorŭ din seculii de mai înainte.

Pentru aceea numai în trăsurĭ fórte scurte vremŭ sĕ schițămŭ evenimentele, carĭ suntŭ de neapĕrată trebuință pentru înțelegerea lucrului.

Până la anulŭ 1391 imperiulŭ bulgarŭ s'a mai ținutŭ, mai alesŭ după ce Românilorŭ *Petru și Asanŭ* le succese la 1186 a scăpa pe poporulŭ asupritŭ de jugulŭ bizantinŭ și a funda imperiulŭ româno-bulgarŭ alu Asanidilorŭ (1285—1299). Acestui imperiu îi puseră capĕtŭ năvălirile turcescĭ, care se repetau cu forță totŭ mai mare. Fatala luptă dela *Cosova* (*Câmpulŭ mierlei*) a răpitŭ și cea din urmă schinteiă de speranță de reînviere a națiunii. Nenorocitulŭ anŭ 1449 întării domnia turcéscă peste întréga peninsulă-balcanică. Abia 200 de anĭ mai târdiu a fostŭ și Viena asediată de Turcĭ.

Poporulŭ bulgarŭ a încetatŭ de a mai trăi ca individualitate politică și mai vegetà numai înăbușitŭ de amăriciune. Atuncĭ a nu era mai bine ca astădĭ, puterile europene aveau alte lucrurĭ de făcutŭ, decâtŭ sĕ se gândéscă la eliberarea popórelorŭ balcanice. Slabele încercărĭ, carĭ se făcură din Serbia în véculŭ alŭ șépte-spre-decelea prin oștile austriace, se zădărniciră într'unŭ modŭ de deplânsŭ din causa mĕsurilorŭ numai pe jumĕtate, în urma cărorŭ încercărĭ însĕ sórtea creștinilorŭ din Peninsula-balcanică a devenitŭ cu multŭ mai aspră, deórece Musulmanii, după fiăcare astfelŭ de încercare nesuccésă, își vĕrsau furia lorŭ asupra roialelorŭ nearmate și lipsite de orĭ-ce sprijinŭ.

Odată părea a surîde norocului sîrmanului poporŭ bulgarŭ subjugatŭ și apĕsatŭ în grea sclăviă, când în anulŭ 1829 ocupară Rușii Bulgaria și ómenii visau deja că Turcii vorŭ părăsi Europa cu totulŭ. Deșértă speranță! Rușii se retraseră în curêndŭ, și Bulgarii, vai de ei, purtară lanțurile sclăviei și mai departe. Dér liniște deplină totŭ n'a fostŭ. Foculŭ ardea necontenit sub spuză. Din timpŭ în timpŭ, și încă nu rarŭ, se repetară singuratice rĕscóle înarmate, dér fără succesŭ. Singuratice cete de Bulgarĭ sĕvêrșiră minunĭ de bravură, dér totușĭ fuseră copleșite de preponderanța Turcilorŭ.

Adeseorĭ sperară bieții Bulgarĭ ajutorŭ din partea Serbiei învecinate; altă dată credeau, că puterile europene vorŭ intra în acțiune ajutându'i. Insĕ tóte aceste speranțe fuseră numai nisce amăgirĭ, numai nisce ilusiunĭ deșerte. Poporulŭ însușĭ n'a putută fi organisatŭ uniformŭ și întregŭ, precumŭ a fostŭ odinióră Polonia, fiindcă pretutindenea printre poporațiunea creștină se aflau Musulmanĭ colonisațĭ, carĭ urmăriau cu ochĭ neadormițĭ orĭ-ce mișcare din partea poporațiunii creștine subjugate.

In chipulŭ acesta a fostŭ zădărnicită și cea din urmă rĕscólă din anulŭ 1868 când o cétă de 150 de Bulgarĭ temerarĭ avură órba cutezare sĕ se ridice asupra Turcilorŭ. Fără pricepere, ba și fără planŭ porniră ei dela Dunăre spre Balcanĭ totŭ prin sate turcescĭ, a cărorŭ poporațiune alarmà întréga împrejurime. Călărețĭ cerchesĭ urmăriră îndată pe mica cétă. Intr'o pădure venì tréba la luptă, și, după o îndelungă și eroică apĕrare în contra preponderanței Cerchesilorŭ zăcea pe pajiștea scăldată în sânge celŭ din urmă luptătorŭ bulgarŭ pentru libertate. Nicĭ măcarŭ unulŭ n'a cercatŭ și n'a voitŭ a'șĭ scăpa viéța, fugindŭ de cu vreme.

(Va urma)

### Cursulŭ la bursa de Viena

din 21 Ianuariu st. n. 1887

| | |
|---|---|
| Rentă de aurŭ 5% | 101 10 |
| Rentă de hârtiă 5% | 90 90 |
| Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare | 149.25 |
| Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune) | 98.90 |
| Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune) | 126 50 |
| Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune) | 117 80 |
| Bonurĭ rurale ungare | 104.25 |
| Bonurĭ cu cl. de sortare | 103.— |
| Bonurĭ rurale Banat-Timișŭ | 104.— |
| Bonurĭ cu cl. de sortare | 104.— |
| Bonurĭ rurale transilvane | 104.— |
| Bonurĭ croato-slavone | 105 50 |
| Despăgubire p. dijma de vinŭ ung. | —.— |
| Imprumutulŭ cu premiu ung. | 120.— |
| Losurile pentru regularea Tisei și Segedinului | 122 50 |
| Renta de hărtiă austriacă | 80.40 |
| Renta de arg. austr. | 81 50 |
| Renta de aurŭ austr. | 112 — |
| Losurile din 1860 | 137.— |
| Acțiunile băncei austro-ungare | 871 — |
| Act. băncei de creditŭ ung. | 294.50 |
| Act. băncei de creditŭ austr. | 286.50 |
| Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ | 5.95 |
| Napoleon-d'orĭ | 10.01 |
| Mărcĭ 100 împ. germ. | 62 15 |
| Londra 10 Livres sterlinge | 127. — |

### Cursulu pieței Brașovŭ

din 22 Ianuariu st. n. 1887.

| | Cump. | Vênd. |
|---|---|---|
| Bancnote romănescĭ | 8.45 | 8.47 |
| Argint romănesc | 8.42 | 8.44 |
| Napoleon-d'orĭ | 9.99 | 10.02 |
| Lire turcescĭ | 11.26 | 11.30 |
| Imperialĭ | 10.26 | 10.30 |
| Galbenĭ | 5.92 | 5.95 |
| Scrisurile fonc. »Albina« | 100.50 | 101.50 |
| Ruble Rusescĭ | 116.— | 117.— |
| Discontulŭ | 7—10% pe anŭ. | |







# Mersulŭ trenurilorŭ

**Valabilŭ dela 1 Octomvre st. n. 1886.**

pe linia **Predealŭ-Budapesta** și pe linia **Teiușŭ-Aradŭ-Budapesta** a calei ferate orientale de statŭ reg. ung.

### Predealŭ-Budapesta

| | Trenŭ de persóne | Tren accelerat | Trenŭ omnibus | Trenŭ omnibus |
|---|---|---|---|---|
| Bucurescĭ | — | — | — | 7.30 |
| **Predealŭ** | — | — | — | 1.14 |
| | — | — | — | — |
| Timișŭ | — | — | — | 1.45 |
| **Brașovŭ** | — | — | — | — |
| | 7.47 | — | 4.16 | 2.32 |
| **Feldióra** | 8.24 | — | 5.02 | — |
| **Apatia** | 8 51 | — | 5.43 | — |
| **Agostonfalva** | 9.14 | — | 6.15 | — |
| Homorodŭ | 9.51 | — | 7.06 | — |
| **Hașfaleu** | 11.03 | — | 8.52 | — |
| **Sighișóra** | 11.29 | — | 9.19 | — |
| | 11.26 | — | 9.31 | — |
| Elisabetopole | 12 00 | — | 10.16 | — |
| Mediașŭ | 12.29 | — | 10.57 | — |
| **Copșa mică** | 12.44 | — | 11.19 / 11.31 | — |
| Micăsasa | 1.05 | — | 11.52 | — |
| **Blașiu** | 1.34 | — | 12.31 | — |
| **Crăciunelŭ** | 1.46 | — | 12.48 | — |
| **Teiușŭ** | 2.09 | — | 1.22 | — |
| **Aiudŭ** | 2.39 | — | 2.18 | — |
| **Vințulŭ de susŭ** | 3.01 | — | 2.48 | — |
| **Uióra** | 3.08 | — | 2 56 | — |
| **Cucerdea** | 3.14 | — | 3 64 | — |
| **Ghirișŭ** | 3.53 | — | 4 51 | — |
| **Apahida** | 5.10 | — | 5.28 | — |
| **Clușiu** | 5.30 | — | 5 56 | — |
| | — | 6 03 | — | 8.00 |
| Nedeșdu | — | 6.21 | — | 8.36 |
| **Ghirbĕu** | — | — | — | 9.02 |
| **Aghirișŭ** | — | — | — | 9.32 |
| **Stana** | — | — | — | 10.11 |
| **Huiedinŭ** | — | 7.14 | -- | 10.51 |
| **Ciucia** | — | 7.43 | — | 12 16 |
| **Bucia** | — | — | — | 12.50 |
| **Bratca** | — | — | — | 1.21 |
| Rév | — | 8.22 | — | 2.02 |
| Mező-Telegd | — | 8.48 | — | 3.06 |
| **Fugyi-Vásárhely** | — | — | — | 3.38 |
| **Várad-Velințe** | — | — | — | 3.54 |
| **Oradia-mare** | — | 9.13 | — | 4.05 |
| | — | 9.18 | 10.55 | 4.50 |
| **P. Ladány** | — | 10.38 | 1.23 | 7.28 |
| **Szolnok** | — | 12.20 | 3.24 | — |
| **Buda-pesta** | — | 2.15 | 10.05 | — |
| **Viena** | — | — | 2.15 | — |
| | — | 8.00 | 6.05 | — |

### Budapesta—Predealŭ

| | Trenŭ de pers. | Tren accelerat | Trenŭ omnibus | Trenŭ de persóne | Trenŭ omnibus |
|---|---|---|---|---|---|
| Viena | 11.10 | — | — | — | — |
| **Budapesta** | 7.40 | 2.— | 3.10 | 6.20 | 8.00 |
| Szolnok | 11.05 | 3.58 | 7.38 | 9.34 | 11.40 |
| P. Ladány | 2 02 | 5.28 | 5 40 | 11.26 | 2.31 |
| Oradea mare | 4.12 | 6.58 | 9.14 | 1.38 | — |
| Várad-Velencze | — | — | 9.24 | 2.06 | . |
| Fugyi-Vásárhely | — | — | 9.41 | 2.17 | — |
| Mező-Telegd | — | 7.33 | 10 19 | 2.40 | — |
| Rév | — | 8.04 | 11.38 | 3.24 | — |
| Bratca | — | — | 12.18 | 3.47 | — |
| Bucia | — | — | 12.54 | 4.07 | — |
| Ciucia | — | 8.58 | 1.57 | 4.33 | — |
| Huiedin | — | 9.28 | 3.11 | 5.15 | — |
| Stana | — | — | 3.40 | 5.34 | — |
| Aghiriș | — | — | 4.15 | 5.55 | — |
| Ghirbĕu | — | — | 4.36 | 6.07 | — |
| Nedeșdu | — | — | 4.58 | 6.24 | -- |
| **Clușin** | — | 10.28 | 5.26 | 6.43 | -- |
| | 11.00 | — | — | — | 7.08 |
| Apahida | 11 19 | — | — | — | 7.36 |
| Ghiriș | 12 30 | — | — | — | 9.06 |
| **Cucerdea** | 1.01 | — | — | — | 9.53 |
| | 1 06 | — | — | — | 10.— |
| Uióra | 1 13 | — | — | — | 10.09 |
| Vințulŭ de susŭ | 1.20 | — | — | — | 10.19 |
| Aiudŭ | 1 41 | — | — | — | 10.48 |
| Teiușŭ | 2.00 | — | — | — | 11.14 |
| Crăciunelŭ | 2 35 | — | — | — | 12.12 |
| Blașŭ | 2.48 | — | — | — | 12.30 |
| Micăsasa | 3.20 | — | — | — | 1.12 |
| Copșa mic | 3 36 | — | — | — | 1.32 |
| Mediașŭ | 4.00 | — | — | — | 2.18 |
| Elisabetopole | 4.35 | — | — | — | 3.03 |
| Sigișóra | 5.12 | — | — | — | 3.49 |
| Hașfaleu | 5.37 | — | — | — | 4.28 |
| Homorod | 7.02 | — | — | — | 6.16 |
| Agostonfalva | 7.43 | — | — | — | 7.06 |
| Apatia | 8.11 | — | — | — | 7.46 |
| Feldióra | 8.41 | — | — | — | 8.25 |
| Brașovŭ | 9.21 | — | — | — | 9.15 |
| | — | — | 1.55 | — | — |
| Timișŭ | — | — | 2.53 | — | — |
| **Predealŭ** | — | — | — | — | -- |
| | — | — | 3.28 | — | — |
| Bucurescĭ | — | — | 9.35 | — | — |

**Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.**

### Teiușŭ-Aradŭ-Budapesta

| | Trenŭ omnibus | Trenŭ omnibus | Trenŭ de persóne |
|---|---|---|---|
| **Teiușŭ** | 11.24 | — | 2.40 |
| Alba-Iulia | 11.39 | — | 3.14 |
| Vințulŭ de josŭ | 12.30 | — | 4.22 |
| Șibotŭ | 12.52 | — | 4.50 |
| Orăștia | 1.01 | — | 5.18 |
| Simeria (Piski) | 2.03 | — | 5.47 |
| Deva | 2 52 | — | 6.35 |
| Branicĭca | 3.23 | — | 7.02 |
| Ilia | 3.55 | — | 7.28 |
| Gurasada | 4.08 | — | 7.40 |
| Zam | 4.25 | — | 8.11 |
| Soborșin | 5 30 | — | 8.46 |
| Bĕrzova | 5.56 | — | 9.33 |
| Conopŭ | 6.27 | — | 9.53 |
| Radna-Lipova | 6.47 | — | 10 27 |
| Paulișŭ | 7.28 | — | 10.42 |
| Gyorok | 7.43 | — | 10.58 |
| Glogovațŭ | 7.59 | — | 11 25 |
| **Aradŭ** | 8.28 | — | 11.39 |
| **Szolnok** | 8.42 | — | 4.52 |
| | — | — | 5.12 |
| **Budapesta** | — | — | 8.20 |
| Viena | — | — | 6.05 |

### Budapesta-Aradŭ-Teiușŭ.

| | Trenŭ de persóne | Trenŭ de persóne | Trenŭ omnibus |
|---|---|---|---|
| Viena | 11.10 | 12.10 | — |
| **Budapesta** | 8.20 | 9.05 | — |
| **Szolnok** | 11.20 | 12.41 | — |
| | 4 10 | 5.45 | --- |
| **Aradŭ** | 4.30 | 6.— | 7.04 |
| Glogovațŭ | 4.43 | 6.13 | 7.22 |
| Gyorok | 5 07 | 6.38 | 7.58 |
| Paulișŭ | 5.19 | 6.51 | 8 17 |
| Radna-Lipova | 5.41 | 7.10 | 8 36 |
| Conopŭ | 6 09 | 7.37 | — |
| Bĕrzova | 6.28 | 7.55 | — |
| Soborșin | 7 25 | 8.42 | — |
| Zam | 8 01 | 9.12 | — |
| Gurasada | 8 34 | 9.41 | — |
| Ilia | 8 55 | 9.58 | — |
| Branicĭca | 9.19 | 10.17 | — |
| Deva | 9.51 | 10 42 | --- |
| **Simeria** (Piski) | 10.35 | 11 07 | — |
| Orăștiă | 11.11 | 11.37 | — |
| Șibotŭ | 11.43 | 12.— | — |
| Vințulŭ de josŭ | 12 18 | 12.29 | -- |
| Alba-Iulia | 12.36 | 12.46 | — |
| **Teiușŭ** | 1.29 | 1.41 | -- |

### Aradŭ-Timișóra

| | Trenŭ omnibus | Trenŭ de persóne | Trenŭ mixt |
|---|---|---|---|
| **Aradŭ** | 5.48 | — | 6.05 |
| Aradulŭ nou | 6.19 | — | 6.33 |
| Németh-Ságh | 6.44 | — | 6.58 |
| Vinga | 7.16 | — | 7.29 |
| Orczifalva | 7.47 | — | 7.55 |
| Merczifalva | — | — | — |
| **Timișóra** | 9.02 | — | 9 08 |

### Simeria (Piski) Petroșenĭ

| | Trenŭ de persóne | Trenŭ omnibus | Trenŭ mixt |
|---|---|---|---|
| **Simeria** | 11.25 | — | 2.42 |
| Streiu | 11.58 | — | 3.25 |
| Hațegŭ | 12.46 | — | 4 16 |
| Pui | 1.37 | — | 5.11 |
| Crivadia | 2.24 | — | 5.58 |
| Banița | 3.05 | — | 6.41 |
| **Petroșenĭ** | 3.37 | — | 7.12 |

### Timișóra-Aradŭ

| | Trenŭ de persóne | Trenŭ de persóne | Trenŭ omnibus |
|---|---|---|---|
| **Timișóra** | 6.25 | — | 5.00 |
| Merczifalva | — | — | — |
| Orczifalva | 7.46 | — | 6.32 |
| Vinga | 8.15 | — | 7.02 |
| Németh-Ságh | 8.36 | — | 6.23 |
| Aradulŭ nou | 9.11 | — | 8.01 |
| **Aradŭ** | 9.27 | — | 8 17 |

### Petroșenĭ—Simeria (Piski)

| | Trenŭ de pers. | Trenŭ omnibus | Trenŭ mixt |
|---|---|---|---|
| **Petroșenĭ** | 10 07 | — | 6.10 |
| Banița | 10 48 | — | 6.53 |
| Crivadia | 11.25 | — | 7.37 |
| Pui | 12.05 | — | 8.20 |
| Hațegŭ | 12 42 | — | 9.01 |
| Streiu | 1.22 | — | 9.52 |
| **Simeria** | 1 53 | — | 10.31 |

Tipografia *ALEXI* Brașovŭ. Hârtia din fabrica d-lorŭ Königes & Kopony, Zernes